

Vejledning for valgfaget almindelige indvandrersprog

På denne side kan du læse vejledningen for valgfaget almindelige indvandrersprog. Vejledningen indeholder blandt andet en beskrivelse af undervisningens tilrettelæggelse og indhold og en uddybning af fagets kompetenceområder.

Fold alle afsnit ind ✕

1. Almindelige indvandrersprogs identitet og rolle

Valgfaget almindelige indvandrersprog er et-årigt og kan placeres på 7., 8. eller 9. klassetrin. Eleven kan efter eget ønske vælge valgfaget på flere årgange, hvorved undervisningen skal tilrettelægges således, at den enkelte elev udfordres i et passende omfang. Såfremt valgfaget læses på 9. årgang, skal faget indgå i den obligatoriske projektopgave.

Undervisningen tager udgangspunkt i, at eleverne er i besiddelse af en aktiv flersproget kompetence. Eleverne har bl.a. fra undervisning i dansk, fremmedsprog og eventuelt modersmålsundervisning allerede en kunnen, viden og erfaring med hensyn til at lære, til sprog og sprogbrug, til begreber, til forståelse af deres omverden samt til brug af it.

Fælles Mål i indvandrersprog omfatter to kompetenceområder: Kommunikation og Kultur og samfund.

Elever, som vælger almindelige indvandrersprog, taler et eller flere andre sprog end dansk i hjemmet, og har således gennem undervisning i valgfaget muligheder for yderligere at udbygge deres flersprogede og flerkulturelle kompetencer. Valgfaget indvandrersprog skal bibringe og konsolidere elevernes flersprogede færdigheder, gøre eleverne bevidste om flersprogethedens muligheder samt give eleverne mulighed for at forholde sig til og reflektere over deres identitet som flersprogede individer og elever.

Valgfaget almindelige indvandrersprog er et sprogfag. Omdrejningspunktet for undervisningen er elevernes kommunikative kompetencer på indvandrersproget og kulturelle og samfundsmæssige forholds betydning for sprog.

Undervisningsindholdet kan kobles tæt til den almindelige undervisning, så eleverne har grundlag for at inddrage det i projektopgaven. Eleverne skal således opleve, at de arbejdsformer, som de lærer i almindelige indvandrersprog, svarer til de arbejdsformer, som eleverne møder i de øvrige sprogfag, og at undervisningsindholdet er udvalgt, så det er relevant i forhold til valgfagets formål og inddragelsen af valgfaget i projektopgaven.

Valgfaget almindelige indvandrersprog er et sprogfag, der tager sit udgangspunkt i at udbygge et allerede tilegnet grundlag i sprog og kultur. Der er derfor ikke tale om begynderundervisning i hverken det almindelige indvandrersprog eller dansk. Elevernes grundlag er, at de er i besiddelse af kommunikative kompetencer, herunder i tale og skrift har tilegnet sig det danske sprog og det valgte indvandrersprogs lydssystemer, ordforråd, grundlæggende grammatik og sprogbrugsregler.

Sprogaktiviteterne er karakteriserede ved at fokusere på, at eleverne får mulighed for at bruge sproget aktivt i meningsfulde og virkelighedsnære sprogbrugssituationer. Sproglig udvikling drives frem ved, at eleverne får mulighed for at afprøve deres hypoteser om sprog, sprogbrug og sprogrigtighed.

© Colourbox

1.1 Forudsætninger for faget almindelige indvandrersprog

Faget indvandrersprog er et ikke-prøveforberedende fag og kan tilbydes som valgfag på 8. eller 9. klassetrin med normalt to ugentlige lektioner.

Undervisning i valgfaget almindelige indvandrersprog omfatter almindelige indvandrersprog. Kommunerne kan vurdere, hvilke indvandrersprog der kan tilbydes valgfag i, da undervisningen er afhængig af elevgruppen. Valgfag i et indvandrersprog kan tilbydes elever, der allerede har et grundlag i sproget og desuden et grundlag i dansk. Det kan være

- elever med flygtninge- eller indvandrerbaggrund
- elever, der har boet en årrække i et af de lande, hvor sproget tales
- elever, der på anden vis har lært sproget.

Ændringer i befolkningssammensætningen, internationalisering og globalisering skaber behov for tværkulturelle medarbejdere med kompetencer på flere sprog både i den offentlige og private sektor. Valgfagstilbuddet åbner for, at der kan drages nytte af de unges flerkulturelle og flersprogede erfaringer og kvalifikationer.

For eleverne kan undervisningen i valgfaget blive en yderligere kvalifikation i forbindelse med valg af uddannelse og erhverv samt projektopgaven. Valgfaget skal imødekomme intentioner om at nytænke uddannelses tilbud og senere erhvervsmuligheder for unge med anden etnisk baggrund end den danske. Den særligt flersprogede kompetence omfatter alle forhold vedrørende samspillet mellem sprog og baggrundskulturer.

Elevernes flersprogede udgangspunkt giver mulighed for at udvikle en særlig grad af sproglig opmærksomhed og bevidsthed hos eleverne. Eleverne er vant til at skulle forholde sig til forskellige normer på forskellige sprog, og derfor kan elevernes opmærksomhed på forskelle og ligheder i sproglig form let underbygges. Undervisningen bør give eleverne mulighed for at forholde sig til sprog og sprogbrug på et metasprogligt niveau, så elevernes nysgerrighed og bevidsthed om sprog og sprogtilegnelse udbygges.

Muligheden for at vedligeholde og udbygge almindelige indvandrersprog medvirker til deres muligheder for på sigt at bidrage til minoritetsgrupperes positive selvforståelse, oplevelse af sammenhold og fællesskab. Gode sprogfærdigheder kan på sigt gavne både eleverne og samfundet som helhed, da vedligeholdelse og udbygning af sproglige og kulturelle kompetencer hos borgere i Danmark kan udvide mulighederne for beskæftigelse.

1.2 Den Fælles Europæiske Referenceramme for Sprog

Det europæiske arbejde med at opstille mål for fremmedsprogundervisning danner også grundlag for Fælles Mål. Det europæiske arbejde kan findes i Den Fælles Europæiske Reference for Sprog, som er udgivet af Europarådet. Referencerammen giver på tværs af sprog beskrivelser af færdighedsniveauer, således at man kan måle kommunikative fremskridt trin for trin i et livslangt perspektiv. Materialet indeholder generelt god inspiration for sprog lærere.

Find Den Fælles Europæiske Reference for Sprogs selvevalueringsskala under relaterede filer.

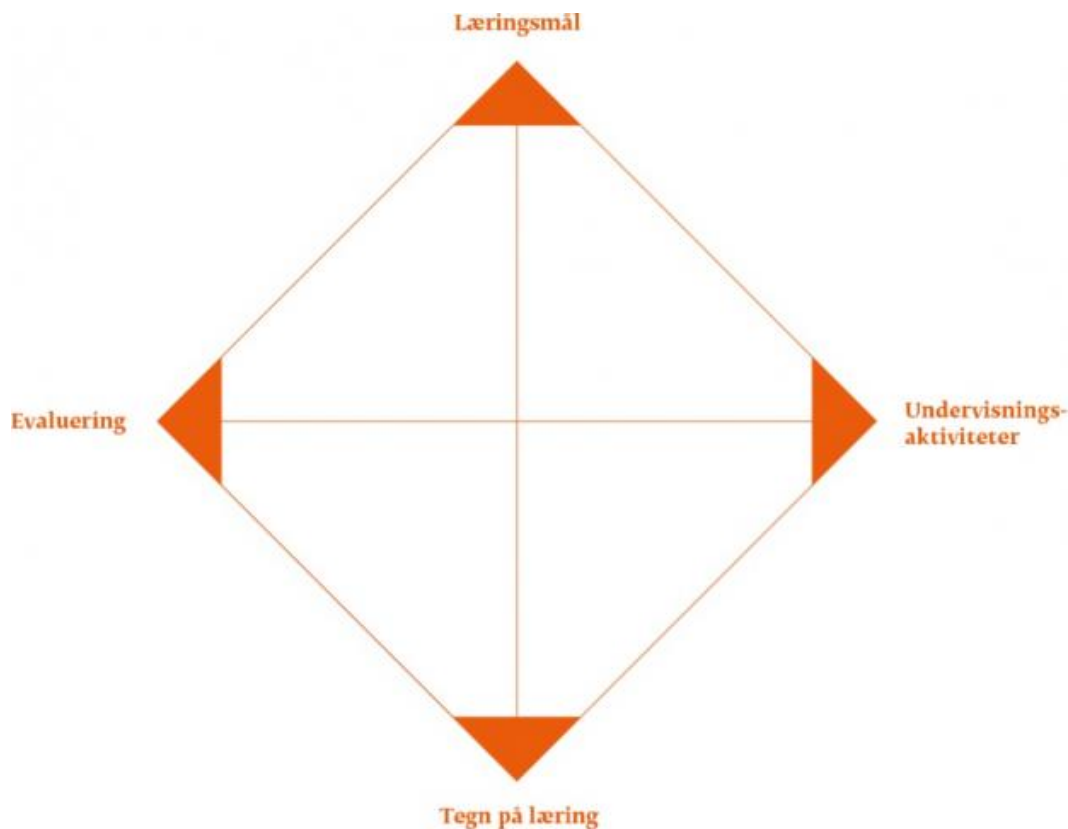
2. Læringsmålstyret undervisning

Den læringsmålstyret undervisning tager udgangspunkt i et systematisk arbejde med læringsmål. Læringsmålene er mål for det, eleverne skal lære, og er styrende for lærerens valg af undervisningens indhold, forløb og aktiviteter. De nye Fælles Mål skal understøtte lærerens arbejde med læringsmål.

2.1 Den didaktiske model: Fire indbyrdes afhængige faktorer

I læringsmålstyret undervisning hænger valg af læringsmål, valg af undervisningsaktiviteter, tegn på læring og evaluering tæt sammen i alle faser af undervisningen.

Når et forløb har afsat i nogle bestemte læringsmål, vælges undervisningsaktiviteter, der fremmer netop disse læringsmål. Samtidig overvejer læreren tegn, der kan vise, hvor langt eleverne er i forhold til at opfylde læringsmålene. Valg af undervisningsaktiviteter hænger også sammen med, hvad evalueringen fra sidste forløb viste og dermed, hvilke læringsmål og undervisningsaktiviteter der vil skabe passende læringsudfordringer for alle klassens elever. I læringsmålstyret undervisning sigtes altså hele tiden mod et mål for elevernes læring.

© Undervisningsministeriet

Model 1: Relationsmodellen

Relationen mellem de fire indbyrdes afhængige dimensioner kan illustreres ved ovenstående model. Nedenfor gennemgås de fire dimensioner af relationsmodellen.

Det er lærerens opgave at nedbryde – eller omsætte – Fælles Mål til konkrete mål for, hvad eleverne skal kunne ved afslutningen af et undervisningsforløb. Det er mål, der angiver skridt på vejen til at nå det fælles læringsmål, og mål der kan forklares og gøres tydelige for eleverne. Med det udgangspunkt kan læreren skabe passende læringsudfordringer for alle elever.

© Undervisningsministeriet

Model 2: Nedbrydning af Fælles Mål til læringsmål for det enkelte undervisningsforløb

De indholdsvalg, valg af aktiviteter, af opgaver og af processer, som læreren foretager, skal være begrundet i, hvordan de understøtter alle elevers læring. Undervisningsaktiviteterne skal også planlægges med sigte på at give læreren viden om elevernes læringsudbytte, så læreren kan give eleverne feedback.

Læreren skal afgøre, hvordan lærere og elever kan se tegn på, at målene er nået. Tegn er kriterier for målopfyldelsen og kan bestå af det, som eleverne kan kommunikere, færdigheder, de kan demonstrere i praksis, eller produkter de kan skabe. Lærerens tolkning af tegnene hjælper læreren med at vurdere elevernes læringsudbytte og danner grundlag for lærerens feedback til eleverne om deres læringsresultater.

Læreren skal løbende evaluere, hvor eleverne er i forhold til læringsmålene, og hvordan de kan støttes og udfordres i at komme videre i retning af målene. En formativ evaluering gør det muligt for læreren at give eleverne feedback på deres læringsudbytte undervejs i forløbet. Den formative vurdering af elevernes læringsudbytte undervejs følges op af en summativ vurdering af samtlige elevers læringsudbytte, som danner afsæt for planlægningen af det næste forløb.

Læringsmålstyret undervisning foregår gennem tre faser: Planlægning, gennemførelse og evaluering. I hver af de tre faser har læreren øje for sammenhængen mellem læringsmål, valg af undervisningsaktiviteter, tegn på læring og evaluering, så alle elever får passende læringsudfordringer.

Læs mere om læringsmålstyret undervisning i Undervisningsministeriets vejledning om læringsmålstyret undervisning under relaterede moduler.

I nedenstående afsnit gennemgås de centrale overvejelser om læringsmålstyret undervisning i faget almindelige indvandrersprog ud fra et eksempel på et undervisningsforløb.

2.2 Læringsmålstyret undervisning i almindelige indvandrersprog

Valgfaget almindelige indvandrersprog kan være et komplekst område i forhold til elevernes faglige forudsætninger på holdet. Der kan således være en stor faglig spredning, som læreren bør tage højde for.

Det kan derfor være hensigtsmæssigt at tilrettelægges korte forløb med enkle og overskuelige mål.

Planlægning

Planlægningen skal ske i forhold til elevernes ønsker og sproglige udfordringer sammenholdt med de læringsmål, eleverne skal opnå på trinnet og kompetenceområderne. Der skal være passende læringsudfordringer. Når læreren har udpeget hvilke læringsmål, undervisningen skal sigte mod, planlægges de konkrete aktiviteter. I almindelige indvandrersprog står sproget altid som det centrale, hvilket betyder, at læreren skal planlægge kommunikative aktiviteter, der får eleverne til at arbejde så aktivt som muligt med sproget.

Gennemførelse

Et undervisningsforløb eller undervisningssekvens kan opdeles i tre perioder: 1) Orientering og introduktion, 2) konsolidering og 3) feedback.

I gennemførelsen af et forløb er det vigtigt indledningsvist at gøre det tydeligt for eleverne, hvilke mål de skal opnå i det konkrete forløb. Målene skal genformuleres i forhold til læringsaktiviteterne, så fokus på næste skridt på vejen mod beherskelse af læringsmålene er klart for eleverne.

Eleverne vil kende til arbejdet med den målstyrede undervisning fra skolens andre fag. Læreren må løbende overveje relationen mellem læringsmål, aktiviteter, tegn på læring og evaluering, så justeringer – enten op eller ned – kan finde sted både i forhold til målene og aktiviteterne. Sluttelig er det vigtigt at sikre, at alle elever har opnået de mål, der var sat for forløbet; og hvis de ikke har det, at identificere hvilke vanskeligheder, der har været, og hvordan de kan imødegås i næste forløb.

Evaluering

I et målstyret undervisningsforløb handler den evaluerende didaktiske refleksion om, hvor godt forløbet understøttede elevernes opnåelse af det ønskede læringsudbytte. Denne refleksion er vigtig at tage med eleverne selv, individuelt eller i par, da faget er et valgfag, hvor det må formodes, at eleverne har en særlig interesse og motivation.

3. Undervisningens indhold og tilrettelæggelse

Elever, som vælger valgfaget almindelige indvandrersprog, skal inddrage faget i deres projektopgave, hvis de vælger det på 9. klassetrin. Det giver eleverne nogle muligheder, som de ellers ikke ville have for at inddrage det flersprogede aspekt samt kultur- og samfundsforhold.

Eleverne, som modtager undervisning i almindelige indvandrersprog, har viden om og erfaringer med både sproglig og kulturel kompleksitet. Eleverne har en naturlig sproglig og kulturel opmærksomhed på forskelle og ligheder, og man ved, at elever med adgang til flere sprog blander sprogene, låner ord og vendinger fra flere sprog og i det hele taget udviser stor sproglig opfindsomhed.

I valgfaget almindelige indvandrersprog har eleverne sandsynligvis en naturlig nysgerrighed rettet mod sprog, hvilket betyder, at elevernes kulturelle opmærksomhed og nysgerrighed også stimuleres. Eleverne kan med fordel bruge deres særlige forudsætninger og bringe kulturelle fænomener, fx musik, litteratur, medier, traditioner og mærkedage frem i nye kontekster. På samme måde, som eleverne blander sprog, kan eleverne også blive opmærksomme på og være med til at rammesætte kulturelle blandinger. Det er vigtigt, at eleverne ikke får en romantiseret eller konservativ opfattelse af livet og levevilkår i hverken målsprogets land(-e) eller i Danmark, og derfor kan arbejdet med kulturelle ligheder og forskelle både inden for og mellem landene åbne elevernes øjne for, hvor komplekst og sammensat både samfundsliv og hverdagsliv kan være begge steder. Eleverne kan arbejde bevidst med at blande traditioner, mærkedage og mad, men også musik, sprog og andre kulturelle udtryk til nye former, hvis betydning og referencepunkter kan undersøges.

Eleverne kan opfordres til at bruge deres sproglige og kulturelle forudsætninger i forbindelse med konkrete og aktuelle samfundsspørgsmål, hvor kulturelle og sproglige forskelle bringes i spil og drages ind i undervisningen. Hvordan vil de fx rådgive et dansk firma, der vil reklamere eller sælge produkter i et af de lande, hvor indvandrersproget tales? Måske skal de rådgive nye indvandrere om tilværelsen i Danmark, og hvad bør man fx vide, når man bosætter sig her og skal starte i skole og på arbejdsmarkedet?

Mulighederne i forbindelse med projektopgaven er mangfoldige og både den ansvarlige lærer for projektopgaven og læreren i valgfaget almindelige indvandrersprog kan med fordel samarbejde om at støtte eleven mest mulig i at få vinklet opgaven med brug af kompetenceområderne fra valgfaget.

4. Faget almindelige indvandrersprogs kompetenceområder

Faget almindelige indvandrersprog består af to kompetenceområder:

1. Kommunikation
2. Kultur og samfund.

I afsnittet uddybes kompetenceområderne, og der gives eksempler på, hvordan der kan arbejdes med kompetenceområderne i undervisningen.

4.1 Kommunikation

Arbejdet med kommunikation tager sit udgangspunkt i et meningsfyldt og interessevækkende indhold. Ved at se, lytte og læse om det, som vedkommer og interesserer, og ved at anvende sproget for at udtrykke egne tanker på tale og skrift udvikler eleverne deres kommunikative færdigheder og kompetencer.

Valgfaget almindelige indvandrersprog skal udvikle elevernes kommunikative kompetence på det valgte sprog og elevernes forståelse for sprog og kultur og samfund. Kommunikativ kompetence er et begreb for elevernes samlede sprogfærdigheder på det valgte indvandrersprog. Kommunikativ kompetence rummer både konkrete kommunikative færdigheder, som at kunne læse, skrive, tale og forstå indvandrersproget, men også mere pragmatiske færdigheder som fx at kunne vælge den rette kommunikationsstrategi i en given situation. Viden om ords betydning, regler for orddannelse, bøjninger, syntaks og udtale er også en del af den kommunikative kompetence, men altså kun en delfærdighed, som skal understøtte det endelige formål med undervisningen: kommunikationen. Endvidere rummer kommunikativ kompetence også strategiske kompetencer: Det er en vigtig og central færdighed for elever, der er ved at lære et sprog, at de kan overveje egne kommunikations- og forståelsesstrategier, og derfor indeholder den kommunikative kompetence også et væsentligt indslag af sproglig bevidsthed.

4.2 Kultur og samfund

Sprog udvikles i et menneskeligt fællesskab og er således udtryk for et lands eller en samfundsgruppes kultur. Undervisningen i indvandrersprog skal give eleverne mulighed for at opleve den tætte forbindelse mellem sprog og kultur, idet kultur bl.a. handler om, hvordan man lever, tænker og omgås hinanden.

Det er vigtigt, at eleverne oplever og erfarer, at de samme ting i Danmark og i målsprogenes lande kan have forskelligt indhold på grund af menneskers forskellige livshistorier og erfaringer. Derfor kan også ord, som betegner ting, betyde noget forskelligt, fx flag, skole eller begreber, som fx rig og fattig. På samme måde forholder det sig med omgangsformer i den daglige kommunikation, måder at indrette boligen på, måder at klæde sig, feste, spise osv.

Opgaver, hvor eleverne undersøger, hvordan deres danske venner dækker et spisebord, fejrer fødselsdag, bruger flag, og hvordan udvalgte familier gør det i de lande, man har valgt at arbejde med, kan bidrage til en forståelse af forbindelsen mellem sprog og kultur. Eleverne kan finde billeder og tekster til hverdagssituationer og gennem sammenligning mellem landene udbygge deres viden om sprog, kultur- og samfundsforhold.

For at fremme kultur- og samfundsforståelsen skal eleverne opleve mangfoldigheden i kulturstoffet og arbejde med emner og temaer, som giver anledning til sammenligninger. Herigennem åbnes for iagttagelser, samtaler og diskussioner vedrørende holdninger til og vurderinger af såvel egen som andres kulturelle og samfundsmæssige baggrunde.

Eleverne arbejder med de respektive sprog og kulturer og drager sammenligninger mellem sprog, som de kender, fx modersmål, andetsprog, dansk og fremmedsprog. De arbejder også med, hvordan sprog afspejles i kultur og samfund.

I samtalen om sprog kan indgå spørgsmål, fx

- Hvad vil det sige at være flersproget?
- Hvordan kan man synliggøre, at sprog er beslægtede?
- Hvad betyder det for sprogene, at folk flytter fra et oprindeligt hjemland til nye lande?
- Hvad sker der med ord, når de lånes fra sprog til sprog?
- Hvordan hænger sprog og kultur sammen?

Relaterede filer

 [Selvevalueringskala](#)

Relaterede moduler

Kom godt i gang med arbejdet med læringsmål

Emneord

Vejledning,

Baggrundsoplysninger om siden

